

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

«КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ І МЕХАТРОНІКА»

(30 травня 2019 р.)

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ЗА МАТЕРІАЛАМИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

Харків,

2019

УДК 004:629:656:658

Комп'ютерні технології і мехатроніка. Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції. – Харків, ХНАДУ, 2019. – 282 с.

Збірник містить результати теоретичних та практичних наукових досліджень та розробок, які були виконані науково-педагогічними працівниками вищої школи, науковими співробітниками, докторантами, аспірантами, магістрантами, студентами та фахівцями різних організацій і підприємств.

Для викладачів, наукових працівників, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів, фахівців.

Матеріали доповідей конференції відтворено з авторських оригіналів

Конференцію проведено згідно з планом проведення міжнародних, всеукраїнських науково-практичних і науково-методичних конференцій і семінарів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету у 2019 р. (посвідчення УкрІНТЕІ № 666 від 20 грудня 2018 р.)

© ХНАДУ, 2019

сигналу. Для похибки апроксимації сигналу 10 % кількість мод повинна перевищувати 4, для 5% – 5, а для 2 % – 6. Кількість мод також залежить від виду сигналу, але характер дослідженої залежності зберігається.

Література: 1. N.E. Huang, Z. Shen, S.R. Long, M.C. Wu, H.H. Shih, Q. Zheng, N.C. Yen, C.C. Tung, H.H. Liu, The empirical mode decomposition and the Hilbert spectrum for nonlinear and non-stationary time series analysis, Proc. Roy. S. Lond. 454 (1998) pp. 903–995 **2.** Результати вимірювань параметрів механічних коливань балки з використанням РЛС міліметрового діапазону / Р. Е.Пашенко, О. В. Полярус, С. М. Краснов, А. В. Лебединський. // Научно-технический журнал "Технология приборостроения". – 2019. – С. 55–59.

УДК 629.05+ 656.1

БОРТОВА СИСТЕМА РЕЄСТРАЦІЇ ВИТРАТИ ПАЛИВА ТА УМОВ ЕКСПЛУАТАЦІЇ АВТОМОБІЛЯ

**Кривошапов С.І., к.т.н., доц., кафедра технічної експлуатації та сервісу
автомобілів ім. проф. М.Я. Говорущенко, ХНАДУ**

Постановка проблеми. Паливна економічність – є одним з головних показників якості автотранспортного засобу. Значення норм витрати палива встановлюються виробниками на полігонах або на імітаційному обладнанні. Деколи витрата палива розраховується за характеристиками викидів шкідливих речовин у процесі екологічної атестації за їздовими циклами. Реальні умови експлуатації автомобіля більш різноманітні та суттєво відрізняються від заводських. Тому під час руху по дорогам загального користування автомобіль витрачає значно більше палива, чим це передбачалась виробниками.

Мета дослідження – визначення основні параметри системі для бортової реєстрації витрати палива з урахуванням умов експлуатації транспортного засобу.

Основний матеріал. Під час перевезення вантажу або пасажирів необхідно враховувати споживання паливо-мастильних матеріалів [1]. Нажаль дійсна методика нормування витрати палива на Україні має суттєві обмеження, що зумовлює до незручності її використання [2]. У нормативах [3,

4] відсутні вимоги щодо обов'язкового обліку перевізного процесу під час руху автомобіля. Проте [5] для підтвердження господарської діяльності підприємства, нормування праці водія, списання паливно-мастильних матеріалів зобов'язує здійснювати облік пробігу та умов експлуатації автомобіля. Зручно цій облік виконувати за допомогою новітніх інформаційних технологій, з використанням комп'ютерних систем, засобів комунікації, хмарного зберігання даних та розподіленого програмного забезпечення.

На транспортному засобі запропоновано встановлювати датчики з реєстрації витрати палива у паливопроводі та рівня палива у баку. Додатково доцільно встановлювати датчики для вимірювання температури (повітря, охолоджувальної рідини, моторної оливи, відпрацьованих газів), тиску (атмосферного повітря, в впускний і випускний магістралях), оборотів колінчатого валу двигуна та коліс автомобіля, вертикальних і поздовжніх прискорення кузова. Деяку інформацію можливо отримати від бортової системи управління автомобіля, де це можливо, шляхом підключення до діагностичного роз'ємну OBD-II (On-board diagnostics) або CAN-Bus (Controller Area Network).

Встановлення додаткових датчиків дозволяє більш досконало урахувати умови експлуатації транспортного засобу [6]. Температура і тиск враховує атмосферно-кліматичні умови, вертикальних прискорення підресореної та не підресореної мас – дорожні умови, швидкість руху та навантаження на ДВЗ – транспортні умови; розподіл співвідношення обертів колінчатого валу і коліс автомобіля та поздовжніх і поперечні прискорення обумовлює культуру керування водія.

Показання датчиків додатково дозволяє встановити час простою автомобіля з вимкненим і працюючим двигуном, час та інтенсивність прогріву двигуна, період руху автомобіля з прискоренням, на нейтральній передачі і гальмування (включаючи режим гірського гальма), розподіл руху автомобіля на кожній передачі (для МКПП).

Організацію управління датчиками, синхронізацію каналів даних, отримання і обробка інформації, накопичення і передача даних рекомендується покласти на контролер мікропроцесорної системи. Серед бюджетних варіантів – системи побудовані на мікроконтролерах серії AVR (Atmel Corporation), PIC (Microchip Technology Inc.), Intel (Intel Corp.) та інші.

Інформація з датчиків зберігається у Flash пам'яті на SD (Secure Digital Memory Card), яка підключена до контролера. Бажано передбачити можливість передавати дані по каналам GSM (Groupe Spécial Mobile) або Wi-Fi (Wireless Fidelity).

Для визначення розташування автомобіля на маршруті бажано до системи підключати модулі GPS (Global Positioning System). Це дозволить додатково оцінити швидкість руху автомобіля, прив'язати отриману інформацію з датчиків на мапі, виявити по якій дорозі рушиться автомобіль (місто, автомагістраль, бездоріжжя). Ці дані будуть використані для складання «електронних шляхових листів», за якими корегується витрата палива за методикою [1].

Інформація з бортової системи передається на стаціонарний комп'ютер диспетчерської служби в кінці зміни через карту або дистанційно за допомогою каналу стільникового зв'язку або Wi-Fi. Для малого або середнього підприємства автомобільного транспорту для зберігання інформації диспетчерської служби доцільно не використовувати локальні сервера бази даних з постійним каналом до мережі Internet, а застосовувати хмарні сховище.

Програмне забезпечення диспетчера аналізує роботу автомобіля і водія, виробляє облік транспортної операції при розрахунку заробітної плати водіїв, нормування та списання паливно-мастильних матеріалів, розрахунку ресурсу автомобіля, коригування періодичності профілактичних робіт та ін.

Висновки. В результаті дослідження сформульовані основні принципи щодо побудови системи з дистанційного моніторингу витрати палива на транспортному засобі з урахуванням реальних умов експлуатації.

Література: 1. Норми витрат палива і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті / Затверджено наказом Міністерства транспорту України від 10 лютого 1998 р. N 43. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0043361-98>. 2. Кривошапов С.И. Нормирование расхода топлива на транспорте [текст] / С.И. Кривошапов // Наукові нотатки : Міжвузівський збірник (за галузями знань "Машинобудування та металообробки", "Інженерна механіка", "Металургія та матеріалознавство"). - Луцьк: ЛНТУ. - Вип. 45. - 2014. - С. 308-316. 3. Закон України «Про автомобільний транспорт» [текст] / Відомості Верховної Ради України. – 2006. - № 32. – С. 273. 4. Закон України «Про дорожній рух» [текст] / Відомості Верховної Ради України. – 2018. - № 48. – С. 380. 5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [текст] / Відомості Верховної Ради України. – 2018. - № 44. – С. 354. 6. Говорущенко Н.Я. Системотехника автомобільного транспорту (расчетные методы исследований) [текст] : монографія / Н.Я. Говорущенко. – Харьков: ХНАДУ, 2011 – 292 с.

УДК 681.2.088

ПІДВИЩЕННЯ ТОЧНОСТІ ТА ДОСТОВІРНОСТІ ВИМІРЮВАННЯ ВІДСТАНІ АВТОМОБІЛЯ ДО ПЕРЕШКОД

Коваль О. А., к.т.н., доц.,

Коваль А. О., к.т.н.,

Петрукович Д. Є., к.т.н.,

кафедра метрології та безпеки життєдіяльності, ХНАДУ

Постановка проблеми. Сучасні автомобільні навігаційні системи мають в своєму складі крім радіолокаційних та GPS систем ультразвукові та інфрачервоні (оптичні) канали вимірювання відстаней до перешкод та об'єктів. Точність вимірювання відстані останніх в значній мірі залежить як від метеоумов так і від характеру відбивної поверхні об'єктів. Таким чином актуальним є завдання пошуку шляхів підвищення як точності так і достовірності визначення положення автомобіля як в потоці транспорту так і при паркуванні.

Мета дослідження – пошук шляхів підвищення точності вимірювання відстані автомобіля до перешкоди оптичним та ультразвуковим методом.

Комплексування оптичного та ультразвукового каналів вимірювання відстані. Проведені дослідження датчиків вимірювання відстані – інфрачервоного Sharp GP2Y0A21YK та ультразвукового HC-SR041 виявили як переваги так і недоліки оптичного і ультразвукового методів

ЗМІСТ

Даниленко О.Ф., Скородєлов В.В., Черних О.П., Ягнюков С.Ю. Використання програмованих логічних інтегральних схем для реалізації протоколів передачі даних через Інтернет	3
Senouci S.M., Nikonov O.Ya., Shulyakov V.M., Nikonov D.O. Technologies d'information pour vehicules intelligents	5
Примаченко Г.О., Богомаз Д.М., Колісник Д.В. Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у логістичних системах	8
Грицук І. В, Погорлецький Д. С, Симоненко Р. В, Володарець М. В, Худяков І. В. Вимірювальний комплекс для дослідження роботи транспортного засобу з двигуном, обладнаним системою впорскування газового палива, в умовах експлуатації засобами ITS	11
Nikitina K.A. Partial differential equations model for modular conveyors controlling	15
Півнева О.А., Мнушка О.В. Проблема безпеки та аналіз типових загроз для інфраструктури Інтернету речей	18
Клец Д.М., Ніконов О.Я., Дроздик Є.В., Тимченко С.С. Розроблення інформаційної системи з технологією інтерактивної візуалізації засобами доповненої реальності	21
Ломотько Д. В. Проблеми нормативно-правового регулювання мультимодальних пасажирських перевезень за участю залізничного транспорту	24
Бєлов В. І., Дитятьєв О. В. Дуальна освіта, як форма інтеграції науки, освіти та виробництва	26
Шульдінер Ю.В., Зеленський Д.В., Шиян С.П., Угрін В.В. Впровадження GPS–систем спостереження при транспортуванні вантажів різними видами транспорту	29
Mnushka O.V., Savchenko V.M. Architecture models and patterns for safety and security for IOT applications	30
Грицук І.В., Волков В.П., Грицук Ю.В., Волков Ю.В. Використання інформаційних баз даних на автомобільному транспорті	34
Наглюк М.І., Ковтуненко В.В. Прилад для вимірювання електропровідності рідин, що застосовуються в автомобілях	37
Tkachenko M. STM32-based HMI solution for IOT application	39
Ломотько Д.В., Лаліменко М.А. Павленко І.А. Шляхи забезпечення інтероперабельності при створенні логістичних ланцюгів за участю залізниць	42
Кулик М.М., Ширін В.В. Проблеми та перспективи розвитку велосипедної інфраструктури в містах України	45

Мармут І.А. Структура і принцип роботи електронної моделі стенду при вимірюванні діагностичних параметрів гальмівної системи автомобіля	48
Khamza I.S., Mnushka O.V. Actual problems and perspectives of autonomous vehicles	51
Дитятьєв О.В., Белов В.І. Про тестові впливи при діагностуванні підвіски автомобіля	54
Черняк Т.О., Хоронєко Д.С. Розробка засобів визначення комп'ютерних атак на основі аналізу мережевого трафіку	57
Ніконов О.Я., Іващенко М.О., Полосухіна Т.О., Железко Б.О. Розроблення інтелектуальної бортової інформаційної системи безпілотного транспортного засобу на основі фази-архітектури	60
Бутько Т.В., Ломотько Д.В., Арсененко Д. В. Управління процесом забезпечення залізничним рухомим складом при перевезенні зернових вантажів	63
Назаров О.І. Впровадження результатів передової світової практики викладання дисциплін у галузі ІТ-технологій	66
Шевченко В.О., Кудін А.І. Використання дистанційних курсів на базі moodle при викладанні дисциплін студентам денної форми навчання	69
Ломотько Д.В., Вовків А.Т. Удосконалення інформаційної взаємодії залізничних під'їзних колій шляхом впровадження логістичних технологій	73
Волков В.П., Грицук І.В., Волкова Т.В. Інформаційна система моніторингу технічного стану автомобіля в умовах ITS	77
Гулага Я.С., Мнушка О.В. Критерії оцінки якості в проектах, що використовують Agile	82
Фастовець В.І., Шуляков В.М., Мороз О.О. Використання генетичних алгоритмів для самовдосконалення елементів дизайну сайтів	85
Ткачук О.Ю. Розрахункові-логічні системи для управління КА	90
Мізяк І.О., Тімонін В.О. Система бездротової передачі даних між автомобілем та світлофором	92
Семченко Н.О., Решетніков Є.Б. Моделювання параметрів транспортних потоків у автоматизованих системах управління дорожнім рухом	95
Абрамова Л.С., Харченко Т.В., Безбородов Д.І. Підхід до визначення безпеки руху на транспортному вузлі міста	98
Ткачук О.Ю. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на транспорті	102

Колеснікова Н.В. Використання комп'ютера для побудови графіків на заняттях з математики	105
Лебединський А.В., Янушкевич С.Д. Оцінка точності апроксимації нестационарних сигналів емпіричними модами Гільберта-Хуанга	109
Кривошапов С.І. Бортова система реєстрації витрати палива та умов експлуатації автомобіля	112
Коваль О. А., Коваль А. О., Петрукович Д. Є. Підвищення точності та достовірності вимірювання відстані автомобіля до перешкод	115
Нижников А., Маций О. Б. Применение технологии WEBGL для разработки интерактивного веб-приложения	118
Оксанич І. Г. Розвиток методу верифікації оціночних показників для їх використання у якості критерію оптимізації	122
Котенко Б.О., Мнушка О.В. Об'єктно-орієнтований підхід до дизайну навчаючих програм	125
Ніконов О.Я., Полосухіна Т.О., Семергей А.М. Технічні аспекти автоматичного керування наземними безпілотними транспортними засобами	127
Тимонин В.А., Пономарев А.Е. Алгоритм функционирования системы предупреждения столкновений на участках дорог с ограниченной видимостью.	130
Пронин С.В. Инструменты для разработки искусственных агентов в сфере транспортной логистики	133
Сільченко В.Р. Автоматизована система діагностування зернових культур за допомогою автономного літального апарата	139
Петренко Ю.А., Михайлова А.І. Комп'ютерна технологія моніторингу якості води на технічному водоймищі автотранспортного підприємства	142
Тимонин В.А. Использование технологии A-GPS для определения местоположения движущихся объектов	145
Тиричева О.А., Репін І.О. Дослідження впливу масштабування на ефективність роботи локальної мережі	149
Шапошнікова О.П. Прием та обробка інформації про місце знаходження транспорту для мобільного додатку «Мій транспорт»	153
Поперешняк С.В. Оцінка якості послідовностей псевдовипадкових чисел	157
Маций О. Б., Наумов В.С. Паросполучення в моделях транспортної логістики	160
Тимонин В.А., Калинин А.А. Обзор технологий передачи данных в системах коммуникации автомобилей	163
Пономарьов В.В., Ширін В.В. Аналіз досвіду оцінки транспортної	169

доступності інфраструктури сучасних міст

- Левченко О.С., Холодова О.О., Потапенко А.І.** Необхідність вибору оптимальних технічних периферійних засобів автоматизованих систем керування дорожнім рухом **172**
- Matsiy M. E., Alekseyev O. P., Jörg P.** Interactive monitoring, as effective management of the state of transport communications **175**
- Борзенко О.П.** ІТ-технології як важіль підвищення ефективності процесу викладання іноземної мови **178**
- Венгер А. С., Степанов О. В., Волобуєва Т. В.,** Міжнародний досвід використання інтелектуальних транспортних систем **181**
- Пімонов І.Г., Рукавішніков Ю.В.** Створення логістичного підходу при конструюванні та експлуатації будівельно-дорожніх машин **184**
- Зибцев Ю.В.** Перевірка тягово-швидкісних властивостей колісних машин у дорожніх умовах **186**
- Oleynyk Y.S.** Discrete event model of the movement of a batch of subjects of labour on technological route **189**
- Тимонин В.А., Луговой А.Б.** Обзор методов и алгоритмов определения скорости транспортных средств по данным видеоаналитики **193**
- Пронин С.В., Жученко О.О.** Огляд бібліотек комп'ютерного зору **197**
- Sholominska L. S., Storchak M. O.** Software engineering education at university **201**
- Пронин С.В., Луговой А.А., Есмагамбетов Б.-Б.С.** Использование мультиагентных систем в транспортной логистике **203**
- Книщенко А.О.** Мехатронна система керування гідроприводом мобільного підйомника **206**
- Аль-Дара Є.Н., Мойсеєв В.Ю.** Автоматизована система моніторингу стану хворого на прикладі моніторингу пульсу **209**
- Костікова М. В., Скрипіна І. В.** Аналіз досвіду використання платформи Futurelearn для інтеграції масових відкритих онлайн-курсів в систему навчання **212**
- Біньковська А.Б., Нефьодов Л.І.** Інформаційна технологія синтезу територіально-просторово-розподіленої комп'ютерної мережі офісів транспортних систем **214**
- Yefimenko O.V., Pluhin D.A.** Designing the structure of intelligent control system in construction and road machines **217**
- Шевченко В.О., Онишко І.В.** Особливості використання Microsoft Excel для обробки великих масивів даних **220**
- Байдун В.В., Мнушка О.В.** Засоби забезпечення безпеки даних в Інтернеті речей **223**

Плугіна Т.В., Мураховський В.К. Інтенсифікація систем обробки інформації робочих параметрів будівельно-дорожніх машин	226
Плугіна Т.В., Мірошник В.А. Інтелектуальна система управління конвеєром	229
Плугіна Т.В., Колесніков В.С., Дудко Д.В. Управління приводом робочого органу машини як кіберфізичною системою	232
Плугіна Т.В., Кириченко Ю.В. Модель мехатронної системи управління виконавчими пристроями вантажно-розвантажувальної машини з GPS-інтенсифікатором	234
Горбик Ю.В. Аналіз направлений для підвищення екологічної безпеки автомобілей	237
Подолька О.А., Подолька А.Н., Новак І.В. Оптимізація транспортних перевозок в умовах ризику	241
Лабенко Д.П. ГІС як інструмент розв'язання транспортних задач	244
Скворчевський О.Є. Нове покоління гідравлічних приводів для мобільних машин на основі принципу e-LOAD SENSING (e-LS)	247
Подолька О.А., Подолька А.Н., Панов Е.В. Нормалізація критеріїв многокритеріальних задач транспортного типу на основі блочної сортировки	249
Чорний Б.С., Кононіхін О.С. Автоматизація процесу підбору персоналу	252
Ільге І.Г., Вагін Д.О. Модель вибору САУ асфальтоукладача	254
Кудін А. І., Жульєв Д.Н. Розвиток інформаційних технологій та їх вплив на майбутнє людства	257
Вітер Д.О., Кононіхін О.С. Вибір засобів комунікації співробітників розподіленого офісу	260
Чепусенко Є.О., Сахацький В.Д. Випромінювач комп'ютеризованої системи визначення координат проколюючої головки при безтраншейній прокладці трас підземних комунікацій	263
Згонник О.Є., Кононіхін О.С. Вибір апаратно-програмного забезпечення інформаційної системи контролю руху транспорту	266
Ільге І.Г., Мереха Р.Ю. Модель вибору елементної бази САУ робочими органами бульдозера	268
Шмойлов А.Ю., Кононіхін О.С. Впровадження системи супутникового моніторингу в дорожньо-будівельній організації	270
Рябушенко О.В., Краснов Ю.О. Дослідження впливу геометрії перехрестя на величину потоку насичення	272

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА МАТЕРІАЛАМИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «КОМП'ЮТЕРНІ
ТЕХНОЛОГІЇ І МЕХАТРОНІКА»**

Конференцію проведено згідно з планом проведення міжнародних, всеукраїнських науково-практичних і науково-методичних конференцій і семінарів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету у 2019 р. (посвідчення УкрІНТЕІ № 666 від 20 грудня 2018 р.)

Відповідальний за випуск д.т.н., проф. Ніконов О.Я.

Науковий редактор д.т.н., проф. Ніконов О.Я.

Технічний редактор Мнушка О.В.